πως ἀλλιῶς θέλεις, καὶ ἐκεῖ μέσα τύπωνε κάθε τί, ποὺ θὰ σοῦ θυμίζῃ τὴν κρίση τοῦ χωριάτη μου κ' ἔτσι ἐκεῖνος, ποὺ μιὰ μέρα θὰ γράψῃ τὴν ἱστορία τῆς γλώσσας μας καὶ τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας, διαβάζοντας αὐτὴ τὴ στήλη θὰ ἰδῇ ποὺ ὁ σημερινὸς ἀγώνας, ποὺ οἱ ἐκλεχτοὶ τοῦ Ἔθνους μας καταπιαστήκανε, εἴτανε ὄχι μονάχα μεγάλος, μὰ μὲ χωρὶς καμμιὰ ὑπερβολὴ μπορῶ νὰ τὸ πῶ, ὑπεράνθρωπος, γιατ' εἶχε νὰ παλαίσῃ μὲ τὴν ἐλαφρότη, μὲ τὴν χωρὶς συνείδηση πολεμικὴ τοῦ ἀντιπάλου, μὲ τὴ ψευτιὰ, μὲ τὴν ἀνοησία, μὲ τὴν ἔλλειψη μεγάλων καὶ σιδερένιων χαραχτήρων καὶ μὲ τὴν κλασσικὴ ἀγραμματοσύνη—τὴν πιὸ ἐπίφοβη ντόπια θέρμη—τῶν κριτικῶν τῆς πεντάρας.

Καὶ τώρα, φίλε Νουμᾶ, σὲ χαιρέτησα.

Καβαδδάτες 26/5/07.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

ΕΝΑΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΑΣ

Στὰ Τρίκκαλα ἡ πλημμύρα μ' ἀθρώπινες σάρκες ξεφάντωνε.

Ὅσοι δὲ θάφτηκαν ζωντανοὶ στῶν σπιτιῶν τους τὰ ἐρείπια, τριγυρίζαν στοὺς δρόμους καταστραμένοι, χαροκαμένοι καὶ σ' ἄθκρτα σκόνταφταν κορμιά. Ἀπὸ κεῖ μᾶς τηλεγραφοῦσαν πὼς πεντακόσες χάθηκαν ψυχές.

Τηλεγραφοῦσε ὅμως καὶ ὁ γυμνασιάρχης καὶ ζητοῦσε ὁδηγίες πῶς καὶ ποῦ θὰ στεγαστεῖ ἡ σοφία του καὶ οἱ μαθητάδες του, ἡ καρμανιόλα του δηλαδὴ καὶ τὰ θύματά της), γιατὶ χωρὶς ἄλλο πρέπει νὰ ξαναρχίσουν τὰ μαθήματα, «ἐξετάσεις γὰρ ἐπίκεινται».

Ὦ, ἀδιόρθωτε σχολαστικέ, δέκα ἑκατομμύρια κατάπιε ὁ ποταμὸς, πεντακόσες ζωὲς ἀφανίστηκαν, καὶ σὺ ζητᾶς νὰ ἀποστραβώσης κι ἄλλες.

Ὦ, ποταμὲ ἀνοησίας, ποὺ ἡ πλημμύρα σου ἔχει κάνει καταστροφὲς πολὺ μεγαλύτερες ἀπὸ τὴ σημερνή.

Ὦ, πτῶμα ζωντανό, ποὺ δὲ σοῦ κάνουν καμιὰ αἴσθηση, τόσα γύρω σου πτώματα. Ὦ, πτῶμα, ποὺ βρώμισες καὶ μόλυνες τὸν ἀέρα ὁλόγυρα, ἀκόμα δὲ σὲ θάψανε ;

Ὦ, νεκροθάφτη τῆς νιότης, ὦ στραβὲ ποὺ πολεμᾶς νὰ ξεστραβώσεις.

Ἀπορῶ πῶς ὁ ποταμὸς σὲ σεβάστηκε καὶ δὲ σὲ παράσυρε καὶ σένα, τιποτένιο σκουπίδι· μὰ ξέχασα· μόνο αὐτοὺς ὁ Θεὸς φιλεῖ ἀποθνήσκουσι νέοι». Τὸ εἶπα καλὰ, δάσκαλέ μου ;

*

Μὰ ἀρκετά, σώθηκαν φαίνεται πιὰ τὰ ψέματα. Ἔρχεται τὸ ρέμα, ναὶ τὸ ρέμα τ' ὁρμητικὸ τοῦ ποταμιοῦ, ποὺ θὰ παρασύρει σένα καὶ ὅλο σου τὸ συνάφι καὶ θὰ κάνῃ ἐρείπια ὅλες σας τὶς σαπισμένες βρωμοοικοδομές.

Ὦ, δασκάλοι ἀχρεῖοι, θὰ πεθάνετε ἀπ' ἀσφυξία στὴν ἴδια σας τὴ βρωμαποθήκη τὴ γιομισμένη ἀπὸ τὰ ἴδια σας τὰ περιττώματα. Γραμματικοὺς κανόνες θὰ σᾶς ψάλλουν στὴ νεκρώσιμη ἀκολουθία. Καὶ στὴν ἐπιτύμβια πλάκα θὰ σᾶς γράψουν τὰ εἰς μι ρήματα καὶ τὶς μετοχές τους.

*

Σ' ἕνα δράμα τοῦ Heiberg, «Τὸ Μπαλκόνι», γυρίζει ὁ ἄντρας, βρίσκει τὴ γυναίκα του μὲ τὸν ἐρωμένο της καὶ τοὺς λέει· «ὦ μὴ νομίσετε πὼς ἦρθα ἐπίτηδες γιὰ νὰ σᾶς πιάσω· τὸ τραῖνο ξεστρογιάστηκε καὶ ἀναγκάστηκα νὰ γυρίσω μ' ἄλλο. **Δὲ σκοτώθηκε κανείς».**

Δὲν ἄκουσα ποτὲ μεγαλύτερο λόγο ! Εἶναι λόγος τοῦ σκοτώνει.

Ἕνας θάνατος μποροῦσε νὰ κάνει στὸν τύπο αὐτὸ μεγαλύτερη ἐντύπωση, παρὰ ἡ ἀπάτη τῆς γυναίκας του, τὸ χάσιμο τῆς εὐτυχίας του. Γι' αὐτὸ παρακάτου λέει· «Ὦ, αὐτὸ δὲν εἶναι τίποτα, ἐγνώρισα καταστροφὲς πολὺ μεγαλύτερες».

*

Ἡ σύγκριση φαίνεται περιττὴ καὶ κάθε ἄλλο σχόλιο, καὶ τὸ ἄρθρο μου ἔπρεπε νὰ τελειώσει πρὶν μοῦ ἔρθει στὴ μνήμη ὁ Heiberg καὶ τὸ δράμα του.

Φανταστεῖτε ὅμως τὸ δάσκαλο, ὅταν θὰ χάσει τὴν ἀγαπημένη του τὴ γραμματική !

Καὶ ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου νὰ γίνει ἀκόμα, αὐτὸς θὰ γυρίζει μέσα στὸ χαος σὰν καταστροφῆς πνέμα, καὶ μέσα στὰ πτώματα καὶ τὰ ἐρείπια θὰ ψάχνει τὴ Γραμματική του νὰ βρεῖ.

Σ. ΧΑΡΛΗΣ

Υ. Γ. Ἕνας ἄλλος δάσκαλος ἔριξε μιὰ μπόμπα στὴ Βουλή. Φαίνεται πὼς ὑπάρχουν καὶ τίμιοι δάσκαλοι.

Ο ΙΔΙΟΣ

'Ο ΝΟΥΜΑΣ,.

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα δρ. 10.—Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 10.

20 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ : Στὰ κιόσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιόδρομου, (Ὀφθαλμιατρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεῖα Στουρνάρα), Ἐξάρχεια, στα βιβλιοπωλεῖα «Ἑστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὺ στὴ Βουλή). Στὸ Βόλο βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συντρομὴ πληρώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἑνὸς χρόνου πάντα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἡ ἀποχώρησι τοῦ Θεοτόκη ἀπὸ τὴν πολιτικὴ — «Ἀλλαγὴ» — Ψωμὶ καὶ κόμμα — Τρέλλα καί...«Ἀκρόπολη» — Δὲν ἀποχωρεῖ ! . . .

ΑΠΟΧΩΡΕΙ λοιπὸν ὁριστικὰ ἀπὸ τὴν πολιτικὴ ὁ Θεοτόκης. Μὰ τέτια ἀπόφασι τιμάει τὸν ἄθρωπο, καὶ μακάρι νὰν τὸν ἀκολουθήσουν κι ὅσοι ἄλλοι νιώθουν πὼς ἦρθε πιὰ ἡ ὥρα τους ποὺ δὲν μτοροῦνε νᾶναι χρήσιμοι. Τὸ Κράτος σήμερα ἔχει ἀνάγκη σὲ ὅλους τοὺς κλάδους ἀπὸ ἀθρώπους ζωντανοὺς, μὲ ἀνθίσματα καὶ μὲ νιάτα μέσα στὶς ψυχές τους. Καὶ παρατάνου ἀπ' ὅλους, πρέπει τέτιος νᾶναι καὶ κεῖνος ποὺ διευτύνει τὴν ἐξουσία, γιατὶ ἡ δύναμη τῆς θέλησής του καὶ τὰ νιάτα τῆς σκέψης του, θὰ κινήσουνε, κατ' ἀ τὴ φόρα ποὺ θὰ δώσει, κι ὅλο τὸν ὀργανισμὸ τῆς Πολιτείας.

Ὁ Θεοτόκης μᾶς ἀπόδειξε τόσες φορὲς τώρα, πὼς δὲν εἶτανε ὁ τέτιος. Ἐλπίδες ἀπάνου του πολλὲς στηριχτήκανε, μὰ οἱ ἐλπίδες πέταξαν πιά. Εὐτύχημα εἶναι ποὺ καὶ ὁ ἴδιος τὸ κατάλαβε, καὶ φεύγει μακριὰ ἀπὸ τοὺς κοινοβουλευτικοὺς ἀγῶνες, ποὺ χαντάκωσαν τὸ Ἔθνος, βρίσκοντας πρόφασι τοὺς ρεματισμούς του. Ὅπου κι ἂν κουρνιάζουν οἱ καταραμένοι αὐτοὶ ρεματισμοὶ, γιὰ στὰ πόδια, γιὰ στὴν ψυχὴ, γιὰ καὶ στὸ μυαλὸ, πάντα φέρνουν μεγάλο κακὸ στοὺς ἀθρώπους καὶ στὰ Ἔθνη ποὺ τοὺς ἔχουνε. Κι ἂν οἱ ἀθρῶποι δὲ θεραπεύουνται ἀπ' αὐτοὺς γιατὶ δὲν μτοροῦνε νὰ ξανανιώσουν, στὰ Ἔθνη ὅμως ἀλλάζει τὸ πράμα, φτάνει μονάχα νὰ βρεθοῦνε ἀληθινὰ νέοι ἄντρες, γιὰ νὰ κεντρώσουνε τὸν ὀργανισμό τους μὲ νέο αἷμα.

Καὶ θὰ θέλαμε ὁ κ. Θεοτόκης, στὴν τέτια περίσταση νὰ δειχνότανε εἰλικρινὴς, καὶ νὰ βροντοφώναζε θωρετὰ κεῖ-

---

ξελαρυγγωμένες, ἀπὸ τὸ χωριουδάκι τὸ μικρὸ ποὺ βρισκότανε, ἀπὸ τἄλλο μέρος τῆς στράτας, στὰ πόδια τοῦ Χαμονοκορφιοῦ Πρῶτα, μιὰ φωνὴ γυναικήσια· ὕστερις, ἀντρήσια φωνή. Κατόπι, ἀπανωτὲς ἀπανωτὲς κ' οἱ δυό τους. Ἡ γυναικήσια φωνή, σὰ σουβλιά· χαμηλὴ καὶ βροντερὴ συνάμα ἡ ἀντρήσια.

— «Ἐγὼ θὰ τὸ πῶ, θὰ σὲ καταγγείλω πὼς ἐσὺ τὸ σκότωσες τὸ παιδί !»

— «Καὶ γώ, πὼς ἐσὺ τὄπνιξες, σκύλα !»

— «Φονιά ! Φονιὰ πατέρα !»

— «Φόνισσα μάννα !»

Ὁ Ἀντρέας δὲν κατάλαβε ἀμέσως τί λέγανε, γιατὶ μιλούσανε στὴν μπρετόννικη ντοπιολαλιά τους. Ρώτησε καὶ τοῦ τὰ ξήγησε ἡ Κατινούλα. Ἔφριξε ὁ Ἀντρέας. Ἀλήθεια τάχα ὅσα ξεστομίζανε στὸ θυμό τους ; Καὶ τοῦ ἀποκρίθηκε ἡ Κατινούλα.

— «Ναί, κάποτες τυχαίνουνε ἀφτὰ στὰ χωριά μας. Ἡ φτώχεια τὰ φταίει. Κάνουνε παιδιὰ μὲ τὴν ντουζίνα κ' ἔπειτα δὲν ἔχουνε ψωμὶ νὰ τοὺς δώσουνε, δὲν ἔχουνε κ' ἴδιοι τους νὰ φάνε. Τὰ σκοτώνουνε, δηλαδὴ τἀφίνουνε καὶ πεθαίνουνε. Τὰ βγάζουνε στὸ κρύο, μὲ τὸ μπουζὶ ὄξω· ἡ μάννα δὲν τὰ βυζάνει· σὰ γίνουνε δυὸ τριῶ χρονῶ καὶ δοῦνε οἱ γονεοὶ πὼς ἀδύνατο νὰ τὰ θρέψουνε, τὰ ψοφοῦνε στὴν πείνα· σὰν εἶναι μωρὰ, μωρὰ, τοὺς στραγγουλίζουνε κιόλας λαφριὰ λαφριὰ τὸ λαιμό, νὰ μὴ φαίνεται. Μαλλώνει τἀντρόγυνο, ἐπειδὴ ὁ ἄντρας μέθησε κ' ἡ γυναίκα πρέπει ὅλα νὰ τὰ ποφέρῃ. Ὁ ἄντρας της θὰ τῆς συβούλεψε νὰ τὸ ξεφορτωθῇ καὶ τὸ ξεφορτώθηκε μὲ τὰ χέρια της. Ἀπὸ κεῖ ὁ καβγάς».

Ἡ Κατινούλα τοῦ τὰ ξεδιάλιζε μ' ἕνα ὕφος ποὺ δὲ γράφεται, ἥσυχα ἥσυχα, σὰ νὰ κουβέντιαζε γιὰ τίποτις ἀδιάφορο, γιὰ τίποτις ἀπὸ τὰ συνηθισμένα, τὰ γνωστὰ, ποὺ προσοχὴ δὲν ἀξίζουνε, γιατὶ κάθε μέρα τὰ βλέπεις. Μήτε φόβο τῆς προξενούσανε μήτε καμιὰν ἀνατριχίλα. Τὰ ἤξερε. Καὶ τότες κατάλαβε ὁ Ἀντρέας τὴ δυστυχία τοῦ κόσμου. Ἡ Κατινούλα ποὺ εἴτανε τόσο καλὴ, ποὺ δὲν μποροῦσε νἀντικρύσῃ μὲ τὰ μάτια της ζῶο πονεμένο, ἡ καημένη, ἀπὸ μικρὴ ἀκόμη, φτάνει ποὺ κοίταζε τί γινότανε γῦρο της, καὶ παντοῦ ἀντάμωνε τὰ ἴδια, θλίψη κακομοιριὰ καὶ κρῖμα. Ὥστε μήτε ἀποροῦσε πιὰ τἀγαθὸ τὸ κορίτσι. Ἔννοιωσε ὅμως ὁ Ἀντρέας πόσα, κοντὰ κοντά μας, στὴν ἀθρωπότητα καὶ στὴ δημιουργία, ἡ νύχτα μᾶς ἀποσκεπάζει, πόσα ποὺ τὴν ἀνάσα μας δὲ θὰ παίρναμε, ὥσπου νὰ δοῦμε νὰ τὰ λούσῃ τὸ φῶς τὸ ἀγνό.

Ἡ Κατινούλα, ἐκείνη τὴ βραδειὰ καὶ τὴν ἀβριανὴ καὶ τὶς ἀκόλουθες μέρες, εἶχε μέσα της κάποιον ἄλλο καημὸ ποὺ δὲν τὸν ἔδειχνε, μήπως καὶ δυσαρεστήσῃ τὸν Ἀντρέα, μήπως καὶ συχιστῇ. Δὲν ἤθελε ἡ Κατινούλα νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ Χαμονοκόρφι, τουλάχιστο νὰ φύγῃ πιὸ νωρὶς ἀπ' ὅτι ἀποφασίσανε. Κι ἀλήθεια ὁ Ἀντρέας τὸ εἶπε κι ἀπαρχῆς, ὅταν ἤρθανε, πὼς θὰ γυρίσουνε στὸ Παρίσι τὶς εἴκοσι ἕξη τοῦ Σταβροῦ, τὴν τρίτη. Ἔφκολα δὲν ἄλλαζε σκέδιο. Ἄξαφνα ὅμως ἀναγκάστηκε ὁ ἄθρωπος. Ὁ γιός του ξανάρχιζε κατω τἀνόητα φερσίματά του. Ἔπρεπε μὲ καθε τρόπο νὰ μὴν τὸν ἀφήσουνε μόνο στὸ σπίτι, νὰ σηκωθοῦν ὅλοι καὶ νὰ πάνε. Λοιπὸν ἔμελλε τώρα νὰ ξεκινήσουνε τρίτη δεκαεννιά. Ἡ διαφορὰ σκεδὸν ἀσήμαντη, θὰ μοῦ πῆς. Ἔτσι ἔλεγε κ' ἡ Κατινούλα. Μαθημένη ἀπὸ γεννησιμιό της νὰ ποφέρῃ, νὰ κάνῃ κουράγιο, νὰ μὴν παραπονιέται ποτέ της, νἄχῃ πομονὴ κ' ἐγκαρτέρησι, σώπαινε καὶ νόμιζε πὼς ὅπως τὸρίζει ὁ ἀφεντικός, θἄναι καὶ τὸ πιὸ σωστό. Μὰ κάποιο προαίσθημα λυπητερὸ ἔτρεμε στὴν καρδιά της, θολὸ κι ἀνήμπορο κι ἀλάλητο, πὼς θἄσβηνε κι ἀφτὴ μὲ τὸ καλοκαίρι, πὼς ἴσως, ἂν ἔμνησκε ἀκόμη λιγάκι, ἂν ἔμνησκε στὴν πατρίδα, μπρὸς στὴ θάλασσα, στἀγαπημένο τὸ ξοχικὸ ποὺ κι ἄλλοτες τὴν ἔσωσε, θἀναλάβαινε ἀποφασιστικά. Δὲν πρόσεχε